

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 5MCdo/1/2011                   |
| Identifikačné číslo spisu: | 9011899703                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 29.10.2012                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Helena Haukvitzová       |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2012:9011899703.1 |

## ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Vladimíra Maguru a členov senátu JUDr. Soni Mesiarkinovej a JUDr. Heleny Haukvitzovej, v právnej veci žalobcu Ing. X. L., zastúpeného JUDr. Kristínou Mitrovou Polkovou, advokátkou Advokátskej kancelárie so sídlom v Žiline, Na priekope 174/13, proti žalovanej C., o náhradu škody a ušlého zisku, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp.zn. 7 C 178/2005, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica z 11. februára 2010, č.k. 7 C 178/2005-688 a rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 20. mája 2010, sp.zn. 12 Co 113/2010 takto

### rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica z 11. februára 2010 č.k. 7 C 178/2005-688 v časti, v ktorej zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi ušlý zisk z podnikania právnickej osoby v sume 117 773,52 € a trovách konania a rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 20. mája 2010 sp.zn. 12 Co 113/2010 v potvrdzujúcom výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu 117 773,52 € a trovách konania a vec v rozsahu zrušenia vracia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Vo zvyšku mimoriadne dovolanie z a m i e t a.

### Odôvodnenie

Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom z 11. februára 2010, č.k. 7 C 178/22005-688 (v poradí tretím) uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi na náhrade škody - trovách nutnej obhajoby 985,03 € a na ušlom zisku 947 705,84 €, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti náhradu škody a ušlého zisku žalobu zamietol a uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania vo výške 28 147,19 € do 3 dní na účet jeho právnej zástupkyne. Dospel k záveru, že príčinná súvislosť medzi vznikom škody a ušlým ziskom bola daná vznesením obvinenia a zastavením trestného stíhania, pretože predpoklad o spáchaní trestného činu vyslovene v uznesení o vznesení obvinenia nebol potvrdený. Výkonaným dokazovaním mal za preukázané, že proti žalobcovi sa viedlo od 8. júna 1994 trestné stíhanie, ktoré bolo právoplatne zastavené 17. februára 2004. Počas trestného stíhania bol

žalobca vo väzbe od 20. januára 1995 do 19. marca 1996. Žalobca si uplatnil nárok na náhradu škody z titulu nezákonného uznesenia o vznesení obvinenia (§ 1 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom). Žalobou uplatnený nárok na náhradu škody za trovy nutnej obhajoby vo výške 39 990 Sk uznal súd za dôvodný v časti 985,03 € (29 675 Sk) a vo zvyšnej časti zamietol. Uplatnený nárok za náhradu ušlého zisku z podnikania žalobcu ako fyzickej osoby vo výške 2 209 890 Sk, uznal súd za dôvodný v časti 18 338,73 € (552 472,50 Sk) a vo zvyšku zamietol. Žalobou uplatnený nárok titulom ušlého zisku žalobcu ako spoločníka v obchodnej spoločnosti G. vo výške 7 278 540 Sk, uznal súd za dôvodný v časti 117 773,52 € (3 548 045 Sk) a vo zvyšnej časti žalobu ako nedôvodnú zamietol. Žalobou uplatnený nárok na ušlý zisk z kúpnej ceny za nerealizovaný prevod vlastníctva k nehnuteľnosti používanej na podnikanie v sume 24 450 000 Sk priznal súd v plnej výške. Vychádzal z toho, že žalobca mal na základe zmluvy o budúcej zmluve možnosť predat' nehnuteľnosť horský hotel I. N., spolu s príslušenstvom a pozemkom do 30. marca 1995 za dohodnutú kúpnu cenu 52 000 000 Sk. Vzhľadom na to, že predmetná nehnuteľnosť bola v trestnom konaní od 4. októbra 1994 do 27. októbra 1998 zaistená, žalobca tento prevod zrealizovať nemohol. Z dôvodu, že sa žalobca dostal do väzby a jeho majetok bol zaistený, nemohlo dôjsť k uzavretiu kúpnej zmluvy a ušlým ziskom pre neho bola cena, za ktorú by sa prevod zrealizoval a ktorá bola uvedená v zmluve o budúcej zmluve. Od tejto ceny bola odpočítaná hodnota nehnuteľnosti, za ktorú ju žalobca nadobudol, čo zodpovedá sume 811 591,32 €. Svedok, ktorý mal na základe zmluvy nadobudnúť nehnuteľnosť, potvrdil, že ku zmluve nedošlo, pretože sa nemal možnosť kontaktovať so žalobcom a podpísať riadnu zmluvu a navyše majetok bol zablokovaný a nebolo možné docieľiť zavkladovanie tejto nehnuteľnosti na nadobúdateľa. Súd sa vysporiadal aj s tým, či žalobca urobil konkrétne opatrenia na to, aby nehnuteľnosť, ktorú nepotreboval a chcel ju predat', mohla byť predaná prostredníctvom obchodnej realitnej agentúry. Zistil, že žalobca preukázal sprostredkovateľskú zmluvu, ktorá bola uzavretá s N. obchodno-reálnou agentúrou na obdobie 6 až 12 mesiacov od 10. septembra 2001 a ďalšiu zmluvu, ktorá bola uzavretá medzi obchodnou spoločnosťou B. a sprostredkovateľom I., s minimálnou kúpnu cenou 24 000 000 Sk. Obchodná spoločnosť tento predaj do 28. januára 2010 nezrealizovala. Ako nedôvodnú súd vyhodnotil námietku premlčania vznesenú žalovanou. Uviedol, že žalobca si neuplatnil nárok na náhradu škody z titulu nezákonného rozhodnutia o väzbe, ale z titulu nezákonného uznesenia o vznesení obvinenia. Uznesenie o zastavení trestného stíhania nadobudlo právoplatnosť 17. februára 2004, premlčacia lehota podľa § 22 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. je tri roky, a keďže žalobca podal žalobu dňa 21. októbra 2005, jeho nárok na náhradu škody nebol premlčaný. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p.

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 20. mája 2010, sp.zn. 12 Co 113/2010 (v poradí tretím) potvrdil odvolaním žalovanej napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa a žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi trovy odvolacieho konania vo výške 3 192,95 € na účet právnej zástupkyne žalobcu do troch dní. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a odkázal na ne v súlade s ustanovením § 219 ods. 2 O.s.p. K dôvodom, ktoré v rozsudku boli uvedené, dodal iba to, čo bolo namietané v odvolaní zo strany žalovaného, že nemohlo dôjsť k takejto ujme, pretože nedošlo k predaju nehnuteľnosti a priznanie ušlého zisku je viazané na to, že nie je možné vylúčiť potenciálny predaj nehnuteľnosti, prípadne aj so ziskom. Uviedol, že za ujmu, ktorá mohla vzniknúť a ktorá predstavuje škodu, by mohol považovať žalovaný iba sumu, ak by sa nepodarilo nehnuteľnosť, ktorá bola na predaj pripravená, predat' za tú hodnotu, ktorá je vyjadrená sumou 811 591,32 €, ale za sumu nižšiu a rozdiel by potom mohol predstavovať to, čo uplatnil žalobca jednak v návrhu na začatie konania, o čom v konečnom dôsledku rozhodoval súd prvého stupňa. Ušlý zisk z podnikania obchodnej spoločnosti a ušlý zisk z podnikania fyzickej osoby z nezrealizovaného predaja nehnuteľnosti je jednou z možných náhrad, ktoré patria žalobcovi ako osobe, ktorá bola väznená, trestne stíhaná s tým, že až do zastavenia trestného stíhania, pretože skutok nebol trestným činom, bola jej činnosť, osobnosť a pozícia ovplyvnená konaním orgánov činných v trestnom konaní. Odvolací súd poukázal na to, že Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom III. ÚS 339/08-40 z 25. novembra 2008 rozhodol o porušení základného práva žalobcu vlastniť majetok a základného práva žalobcu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, 3 Ústavy SR a zrušil rozsudok krajského súdu v časti, ktorou bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica o zamietnutí nárokov žalobcu vyplývajúcich z tohto právneho dôvodu. Dospel k záveru, že boli porušené základné práva žalobcu, pretože keď žaloba bola zamietnutá z dôvodov premlčania a

žalobca (sťažovateľ) si uplatnil náhradu škody z titulu nezákonného uznesenia o vznesení obvinenia, bolo potrebné aplikovať na premlčanie práva na náhradu škody ustanovenie § 22 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. a keď uznesenie o zastavení trestného stíhania nadobudlo právoplatnosť 17. februára 2004, potom premlčacia doba je 3 roky a žaloba podaná 21. októbra 2005 bola podaná včas. Po náleze ústavného súdu skutočne žalobca trval na pôvodne podanej žalobe a v tejto súvislosti odvolací súd mal za to, že pri aplikácii zákona č. 58/1969 Zb. a judikatúre k právnej úprave, ktorú táto právna norma obsahovala, treba prijať záver, že zastavenie trestného stíhania a oslobodenie spod obžaloby, majú rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť. Aj v uvedenom náleze Ústavný súd Slovenskej republiky III. ÚS 339/08 konštatoval, že žalobca si neuplatňoval nárok na náhradu škody z titulu nezákonného rozhodnutia o väzbe, ale z titulu nezákonného uznesenia o vznesení obvinenia. Potom rozsah práva zo zodpovednosti štátu za škodu a ušlý zisk je určený všeobecnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka a pokiaľ ide o rozsah, uhrádza sa skutočná škoda a ušlý zisk v peniazoch. Už z charakteristiky ušlého zisku, tak ako ju uviedol v dôvodoch svojho rozhodnutia súd prvého stupňa, vyplýva, že je ujmu spočívajúcou v tom, že u poškodeného v dôsledku škodovej udalosti nedošlo k rozmnoženiu majetkových hodnôt, hoci sa tak dalo očakávať s ohľadom na pravidelný priebeh veci. Ušlý zisk sa neprejavuje zmenšením majetku poškodeného, ale stratou očakávaného prínosu. Výška ušlého zisku podnikateľa je daná rozdielom medzi celkovým príjmom z podnikania a nákladmi potrebnými na dosiahnutie tohto príjmu. Podmienky, ktoré vyžaduje právny predpis v rámci dokazovania pri označovaní a predkladaní dôkazov, boli zo strany žalobcu splnené. Námietku žalovanej, že je možné predať nehnuteľnosť, ktorá mala byť predmetom predaja už na základe zmluvy o budúcej zmluve, považoval za danú, ale súčasne mal za to, že nemôže ovplyvniť výsledok súdneho konania, v rámci ktorého súd rozhodoval o ušlom zisku podľa charakteristiky vyjadrenej príslušnými normami občianskeho práva. Nič na tom nemení ani skutočnosť, že žalobca skutočne, napriek svojej snahe, ktorá doposiaľ nebola úspešná, v budúcnosti uvedenú nehnuteľnosť môže predať. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 s použitím § 224 ods. 1 a § 151 ods. 1 O.s.p.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky na základe podnetu žalovaného podal proti rozsudku súdu prvého stupňa v rozsahu výrokov, ktorým súd žalovaného zaviazal na náhradu škody a ušlého zisku a rozhodol o trovách konania a proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, mimoriadne dovolanie. Navrhol napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť súdu prvého na ďalšie konanie z dôvodu, že tieto v dovolaní napadnutej časti spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 234e ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Na odôvodnenie mimoriadneho dovolania uviedol, že časť škody, ktorú žalobca v žalobe uplatnil, vznikla v evidentnej príčinnej súvislosti s výkonom väzby žalobcu v období od 20. januára 1995 do 19. marca 1996. Ide o škodu zodpovedajúcu trovám právneho zastúpenia a ušlému zisku žalobcu za uvedené obdobie. Mal za to, že nárok na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe, sa premlčal do jedného roka odo dňa, kedy bolo trestné stíhanie zastavené. Žalobca podal žalobu po uplynutí premlčacej lehoty a žalovaný vzniesol námietku premlčania. Pre posúdenie námietky premlčania je irelevantné, ako žalobca svoj nárok právne kvalifikoval. Rozhodujúce je iba to, ako žalobca svoj nárok skutkovo vymedzil. Zo skutkového vymedzenia v žalobe je zrejmé, že sa uplatňuje aj škoda (ušlý zisk) za obdobie, kedy bol žalobca vo väzbe. Nepovažoval za správny výklad, že štát za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe, súčasne zodpovedá aj z iného právneho dôvodu, a to z dôvodu nezákonného vznesenia obvinenia. Zodpovednosť za väzbu má charakter osobitnej úpravy vo vzťahu k všeobecnej úprave zodpovednosti za nezákonné rozhodnutie. Tento vzťah osobitného a všeobecného vyplýva z toho, že štát za škodu spôsobenú väzbou zodpovedá rovnako, bez ohľadu na to, či bola väzba zákonná alebo nezákonná. Podľa názoru mimoriadneho dovolateľa konajúce súdy mali preto vyhodnotiť, že škoda - trovy právneho zastúpenia a ušlý zisk žalobcu v čase od 20. januára 1995 do 19. marca 1996 - vznikla v príčinnej súvislosti s rozhodnutím o väzbe, pričom žalobu mali v tejto časti, vzhľadom na uplatnenú námietku premlčania, zamietnuť. Namietal, že konajúce súdy nesprávne vyložili ustanovenie § 1 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. v časti „spôsobená škoda“, ak mali za to, že v príčinnej súvislosti s trestným stíhaním žalobcu bol spôsobený ušlý zisk spoločnosti G., v ktorej bol žalobca jedným zo spoločníkov, a že ušlý zisk obchodnej spoločnosti je škodou spoločníka obchodnej spoločnosti vo výške podielu spoločníka v spoločnosti. Ušlý zisk spoločnosti G. však nie je škodou na strane žalobcu. Žalobca a obchodná spoločnosť G. sú odlišné právne subjekty. Nie je vylúčené, že v dôsledku trestného stíhania vznikla žalobcovi, ako

spoločníkovi obchodnej spoločnosti, škoda vo forme ušlého zisku. Avšak táto škoda mohla mať formu „poklesu výnosov z jeho majetkovej účasti v spoločnosti“ (prípadne mohla žalobcovi vzniknúť skutočná škoda poklesom trhovej alebo likvidačnej hodnoty jeho majetkovej účasti v spoločnosti, to však nebolo v žalobe tvrdené). Podľa dovolateľa súdy nižších stupňov neuviedli a skutkovo nevyhodnotili, prečo a ako ovplyvnilo trestné stíhanie žalobcu ekonomický chod obchodnej spoločnosti, v ktorej mal žalobca 50%-nú majetkovú účasť a tiež skutkovo nevyhodnotili, či existuje príčinná súvislosť medzi trestným stíhaním žalobcu a poklesom skutočne vyplácaných podielov na zisku spoločníkom spoločnosti G., respektíve, či vôbec pokles vyplácaných podielov na zisku nastal, či by vyplácanie podielov na zisku, nebyť trestného stíhania, nastalo. Namietal, že konajúce súdy tiež nesprávne vyložili ustanovenie § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka v časti „ušlý zisk“, ak mali za to, že žalobcovi ako podnikateľovi (fyzickej osobe), vznikla škoda vo forme ušlého zisku vo výške priemerne dosahovaného zisku za obdobie pred začatím trestného stíhania, a súčasne aj vo forme ušlého zisku z konkrétne individuálne nezrealizovaných obchodov. Súdy priznali žalobcovi náhradu ušlého zisku za obdobie od 8. júna 1994 do 29. novembra 1996 vo výške priemerného zisku dosahovaného v období roku 1993. Zároveň priznali žalobcovi náhradu ušlého zisku z nezrealizovaného obchodu, keďže žalobca mal na základe zmluvy o budúcej zmluve možnosť predat' nehnuteľnosť - hotel I., N., do 30. marca 1995 za kúpnu cenu 52 000 000 Sk. Poukázal na skutkový stav, z ktorého súdy vychádzali, a to, že žalobca nehnuteľnosť používal na podnikanie. Z uvedeného vyplýva, že ak by žalobca nehnuteľnosť predal, bol by ako podnikateľ fyzická osoba dosiahol zisk za identické zdaňovacie obdobie, za ktoré už nárok na ušlý zisk uplatnil vo výške paušálnej náhrady podľa skorších priemerne dosahovaných ziskov. Za odporujúce zásadám právnej logiky považoval fakt, aby súd výšku nároku na ušlý zisk podnikateľa za určité obdobie, určil ako súčet priemerne dosahovaných ziskov a ziskov, ktoré bolo možné dosiahnuť z individualizovaných obchodných prípadov. Namietal, že konajúce súdy tiež nesprávne vyložili ustanovenie § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka v časti „ušlý zisk“ tým, že prijali výklad, že ušlým ziskom je rozdiel medzi očakávanou kúpnu cenou z predaja veci, ktorý sa nezrealizoval a medzi nadobúdacou cenou veci. Mal za to, že nezrealizovaným obchodom (predajom veci) per se, totiž predávajúcemu ešte nevzniká „ušlý zisk“ v zmysle ustanovenia § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Uvedené platí bez ohľadu na to, že z účtovného a daňového hľadiska by predávajúci zisk vykázal, ak by bol obchod zrealizovaný. Mal za to, že právne hľadisko však nemôže, na rozdiel od účtovného alebo daňového, považovať hodnotu predávanej veci za totožnú s jej nadobúdacou hodnotou. Hodnota predávanej veci je prima facie totožná s dohodnutou kúpnu cenou. Vyslovil, že ak predávajúci neuzavrie očakávanú kúpnu zmluvu, potom per se nenastal únik zisku ani na strane predávajúceho, ani na strane kupujúceho. Nedošlo iba k zámene ekvivalentných hodnôt, teda k zámene peňazí vo výške kúpnej ceny za vec v hodnote kúpnej ceny. Účtovný a daňový prístup pri vyčíslení zisku je úplne odlišný. Účtovná evidencia je založená na princípe, že o majetku sa účtuje v nadobúdacej cene bez možnosti jeho precenenia, ak trhovú cenu majetku plynutím času stúpa. Z právneho hľadiska však ide o odplatný obchod, kde hodnota predávanej veci a kúpnej ceny sú ekvivalentné. Je zrejmé, že ak žalobca neuskutočnil predaj nehnuteľnosti za zamýšľanú sumu 52 000 000 Sk, ktorá nehnuteľnosť mala znalcom určenú hodnotu 60 000 000 Sk, a ktorú nadobudol za 27 550 000 Sk, potom žalobcovi samotným neuskutočením predaja žiadny ušlý zisk v zmysle ustanovenia § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka nevznikol. Ak predávajúci neuzavrie očakávanú kúpnu zmluvu, potom ušlý zisk na jeho strane v zmysle ustanovenia § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka vznikne vtedy, ak nehnuteľnosť následne predá za nižšiu kúpnu cenu, avšak objektívne dosiahnuteľnú. Za paradoxný považoval záver spočívajúci vo vysoko nelogickom výpočte škody, že žalobcovi tým, že v roku 1995 nepredal za 52 000 000 Sk nehnuteľnosť, ktorá nehnuteľnosť mala v tom čase znalcom určenú hodnotu 60 000 000 Sk, by mala vzniknúť škoda v rozdieli medzi touto očakávanou kúpnu cenou a nadobúdacou hodnotou nehnuteľnosti, pričom zdôraznil, že žalobca nehnuteľnosť ďalej vlastnil, a teda mohol užívať minimálne do roku 2010 a jej užívaním získavať ďalšie výnosy.

Žalobca vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu navrhol tento opravný prostriedok ako nedôvodný zamietnuť. Okrem iného uviedol, že predkladané závery dovolateľa sú arbitrárne a nemajú oporu nielen v riadne zistenom skutkovom stave súdmi v riadnom konaní, ale ani v reálnom práve. Nezákonné trestné stíhanie zasiahlo do očakávaných výsledkov hospodárenia podnikateľského subjektu s čím žalobca nemohol počítať. Zasiahlo aj do princípov právneho štátu, kde sa vyžaduje princíp istoty a princíp

proporcionality, ktoré pri trestnom stíhaní trvajúcim 11 rokov bez podania obžaloby, rozhodne neboli dodržané. V podobe nezákonných rozhodnutí orgánov verejnej moci ho postihla krivda. V predmetnej veci je nezákonným rozhodnutím uznesenie o vznesení obvinenia a z tohto titulu aj uplatňuje náhradu škody.

Žalovaný sa k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas (§ 243g O.s.p.) generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243e ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozsudky súdov nižších stupňov v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je čiastočne opodstatnené.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. môže byť mimoriadne dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatorne (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako boli v mimoriadnom dovolaní označené, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na posúdenie dovolacích dôvodov uvedených výslovne v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide vždy vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Predmetné mimoriadne dovolanie ako dovolací dôvod uvádza, že rozsudok súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu spočívajú v nesprávnom právnom posúdení (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie veci, ktoré je dôvodom dovolania, môže spočívať v tom, že súd vec posúdil podľa nesprávneho právneho predpisu, alebo že správne použitý právny predpis nesprávne vyložil, prípadne ho na zistený skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav.

Úlohou dovolacieho súdu v prípade mimoriadneho dovolania odôvodneného nesprávnym právnym posúdením veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.) je posúdiť, či súd (prvostupňový alebo odvolací) na zistený skutkový stav použil správnu právnu normu a či ju správne interpretoval. Nesprávne právne posúdenie veci je spôsobilým dovolacím dôvodom vtedy, ak bolo rozhodujúce pre rozhodnutie súdu, t.j. ak na takomto právnom posúdení napadnuté rozhodnutie spočíva.

Podstata mimoriadneho dovolania spočíva v polemizovaní s právnymi závermi súdov nižších stupňov, zosumarizovanými do troch bodov, namietajúcimi, že: 1. konajúce súdy mali vyhodnotiť, že škoda - trovy právneho zastúpenia a ušlý zisk žalobcu v čase od 20. januára 1995 do 19. marca 1996 - vznikla v

príčinnej súvislosti s rozhodnutím o väzbe, a žalobu v tejto časti vzhľadom na uplatnenú námietku premĺčania, zamietnuť, 2. a) konajúce súdy nesprávne vyložili ustanovenie § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka v časti „ušlý zisk“, ak mali za to, že žalobcovi ako podnikateľovi (fyzickej osobe), vznikla škoda vo forme ušlého zisku vo výške priemerne dosahovaného zisku za obdobie pred začatím trestného stíhania, a súčasne aj vo forme ušlého zisku z konkrétne individuálne nezrealizovaných obchodov, b) že ušlý spoločnosti Váth, s.r.o. nie je škodou na strane žalobcu, pretože ide o pokles očakávaných výnosov na strane spoločnosti, 3. konajúce súdy nesprávne vyložili ustanovenie § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka v časti „ušlý zisk“ prijatím výkladu, že ušlým ziskom je rozdiel medzi očakávanou kúpnu cenou z predaja veci, ktorý sa nezrealizoval a medzi nadobúdacou cenou veci.

1. Dovolací súd sa nestotožňuje s argumentáciou dovolateľa o premĺčaní práva na náhradu škody zodpovedajúcej trovám právneho zastúpenia a ušlému zisku za obdobie od 20. januára 1995 do 19. marca 1996.

V predmetnej veci žalobca uplatnil nárok na náhradu škody z titulu nezákonného uznesenia o vznesení obvinenia podľa § 1 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu alebo jeho nesprávnym úradným postupom a tento nárok vyčíslil ako trovy nutnej obhajoby, ušlý zisk z dôvodu nemožnosti podnikat' ako fyzickej osobe, ušlý zisk z dôvodu nemožnosti podnikat' v obchodnej spoločnosti a ušlý zisk z nezrealizovaného predaja nehnuteľnosti v súvislosti so zmluvou o budúcej zmluve, ktorú nebolo možné zrealizovať.

Vzhľadom na čas vzniku žalobcom tvrdenej škody, bolo potrebné danú vec v zmysle ustanovenia § 27 ods. 2 (prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1. júla 2004) zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, posúdiť podľa zákona č. 58/1959 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, tak ako to súdy nižších stupňov správne aj aplikovali.

Podľa § 1 ods. 1, prvá veta zákona č. 58/1969 Zb. štát zodpovedá za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, ktoré v občianskom súdnom konaní a v konaní pred štátnym notárstvom, v správnom konaní, ako aj v konaní pred miestnym ľudovým súdom, a ďalej v trestnom konaní, pokiaľ nejde o rozhodnutie o väzbe alebo treste, vydal štátny orgán alebo orgán štátnej organizácie (ďalej len "štátny orgán").

Podľa § 1 ods. 2 tohto zákona zodpovednosti podľa odseku 1 sa nemožno zbaviť. Z ustanovenia § 4 ods. 1 zákona vyplýva, že nárok na náhradu škody nemožno uplatniť, dokiaľ právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, pre nezákonnosť nezrušil príslušný orgán. Rozhodnutím tohto orgánu je súd rozhodujúci o náhrade škody viazaný. Podľa § 4 ods. 2 zákona ako výnimku z ustanovenia odseku 1 možno uplatniť nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím vykonateľným bez ohľadu na jeho právoplatnosť, ak toto rozhodnutie bolo na základe opravného prostriedku (§ 3) zrušené alebo zmenené.

Z ustanovenia § 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. vyplýva, že právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe má voči štátu ten, na kom bola väzba vykonaná, ak bolo proti nemu trestné stíhanie zastavené alebo ak bol spod obžaloby oslobodený.

Podľa § 22 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. právo na náhradu škody podľa tohto zákona sa premĺči za tri roky odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o škode. Ak je podmienkou na uplatnenie práva na náhradu škody zrušenie rozhodnutia, plyní premĺčacia doba odo dňa doručenia (oznámenia) zrušujúceho rozhodnutia. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia najneskôr sa toto právo premĺči za desať rokov odo dňa, keď poškodenému bolo doručené (oznámené) nezákonné rozhodnutie, ktorým bola spôsobená škoda; to neplatí, ak ide o škodu na zdraví. Podľa odseku 3 tohto ustanovenia, ak je potrebné nárok predbežne prerokovať na ústrednom orgáne (§ 9 ods. 1), premĺčacia doba odo dňa podania žiadosti do skončenia prerokovania, najdlhšie však po dobu šiestich mesiacov, neplynie.

Podľa judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ten, proti komu bolo trestné stíhanie zastavené, alebo ten, kto bol spod obžaloby oslobodený, má pri splnení zákonných predpokladov podľa ustanovení § 1 až 4 zákona č. 58/1969 Zb. zásadne právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia. Takéto právo má aj vtedy, ak v súvislosti s rozhodnutím orgánu činného v trestnom konaní, ktoré nie je v súlade s zákonom, vynaložil náklady na trovy nutnej obhajoby, a to bez zreteľa na to, či mu bol obhajca ustanovený, alebo si ho zvolil sám (R 70/1994, obdobne R 35/1991).

V prejednávanej veci, na základe sťažnosti žalobcu, Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze z 25. novembra 2008, sp.zn. III. ÚS 339/08-40 vyslovil, že základné právo žalobcu vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky bolo porušené rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp.zn. 12 Co 305/2007-446 z 28. februára 2008. Ústavný súd Slovenskej republiky uvedený rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici v časti, ktorou bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica č.k. 7 C 178/2005-388 z 20. septembra 2007 zrušil a vec vrátil Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie. V odôvodnení nálezu Ústavný súd Slovenskej republiky po zhrnutí priebehu súdnych konaní (na prvostupňovom a odvolacom súde) uviedol, že „rozsudok krajského súdu v časti, ktorou potvrdil rozsudok okresného súdu, má arbitrážny charakter. Krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým okresný súd zamietol žalobu sťažovateľa o náhradu škody a ušlého zisku voči žalovanému v 1. rade. Dôvodom bola skutočnosť, že podľa názoru krajského súdu je nárok žalobcu podľa § 23 zákona č. 58/1969 Zb. premlčaný. Ustanovenie § 23 zákona č. 58/1969 Zb. však upravuje iba premlčanie práva na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe (§ 5 zákona č. 58/1969 Zb.) a rozhodnutím o treste (§ 6 zákona č. 58/1969 Zb.). Z už uvedeného odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že sťažovateľ si neuplatňoval náhradu škody z titulu nezákonného rozhodnutia o väzbe alebo treste, ale z titulu nezákonného uznesenia o vznesení obvinenia podľa § 1 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. Preto bolo potrebné aplikovať na premlčanie práva na náhradu škody ustanovenie § 22 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., podľa ktorého právo na náhradu škody podľa tohto zákona sa premlčí za tri roky odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o škode. Ak je podmienkou na uplatnenie práva na náhradu škody zrušenie rozhodnutia, plynie premlčacia doba odo dňa doručenia (oznámenia) zrušujúceho rozhodnutia. Preto ak uznesenie o zastavení trestného stíhania nadobudlo právoplatnosť 17. februára 2004, premlčacia lehota podľa § 22 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. je 3 roky, a keďže sťažovateľ podal žalobu dňa 21. októbra 2005, jeho nárok na náhradu škody nebol premlčaný, tak ako to rozhodol krajský súd, čo je v rozpore s ústavou a medzinárodnou zmluvou garantovanými základnými právami.“

Podľa § 56 ods. 6 zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom Ústavného súdu Slovenskej republiky.

Nález ústavného súdu je v konkrétnej veci záväzný. Záväznosť nálezu je stanovená zákonom, a to najvyššej právnej sily (§ 56 ods. 6 zákona č. 38/1993 Z.z.), preto je sudca všeobecného súdu pri svojom rozhodovaní takýmto nálezom v konkrétnej veci viazaný, bez ohľadu na to, či ho považuje za správny, pretože posudzovanie tejto otázky sudcom všeobecného súdu neprislúcha. V posudzovanom prípade súdy nižších stupňov (viazané právnym názorom Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý vyslovil v náleze z 25. novembra 2008 sp.zn. III. ÚS 339/08-40) nepochybili, keď vychádzali z toho, že žalobca si uplatnil nárok na náhradu škody z titulu nezákonného uznesenia o vznesení obvinenia podľa § 1 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. a aplikovali na premlčanie práva na náhradu škody ustanovenie § 22 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., podľa ktorého právo na náhradu škody sa premlčí za tri roky odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o škode. Neobstojí potom námietka mimoriadneho dovolateľa, že škoda - trovy právneho zastúpenia a ušlý zisk žalobcu v čase od 20. januára 1995 do 19. marca 1996 - vznikla v príčinnej súvislosti s rozhodnutím o väzbe a vzhľadom na uplatnenú námietku premlčania, konajúce súdy mali žalobu zamietnuť s poukazom na ustanovenie § 23 zákona č. 58/1969 Zb.

2. Mimoriadne dovolanie napadnutým rozsudkom ďalej vytýka spôsob výpočtu a určenia výšky ušlého

zisku a) žalobcu ako fyzickej osoby a b) ako spoločníka v obchodnej spoločnosti G.

a) Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia pri výpočte výšky ušlého zisku žalobcu ako fyzickej osoby - podnikateľa vychádzal z priznania k dani z príjmov fyzických osôb predloženej žalobcom Daňovému úradu Žilina za rok 1993. Výšku ušlého zisku určil ako rozdiel medzi výškou základu dane a výškou daňovej povinnosti sumou 220 989 Sk za rok, pričom celkovú výšku ušlého zisku určil s ohľadom na počet mesiacov, od vznesenia obvinenia od 8. júna 1994 až do zániku živnostenského oprávnenia 29. novembra 1996 - spolu obdobie 30 mesiacov, t.j. sumou 18 338,73 €.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné poukázať na tú skutočnosť, že mimoriadny dovolateľ vyvodzuje nesprávne právne posúdenie veci súdmi výlučne z hodnotenia dôkazov vykonaných súdmi nižšieho stupňa. Medzi zákonnými dôvodmi, ktoré by odôvodňovali mimoriadneho dovolateľa napadnúť právoplatné rozhodnutia súdov mimoriadnym dovolaním sa však dôvod, vzťahujúci sa k námietkam o nesprávnom hodnotení vykonaných dôkazov v súvislosti s právnym posúdením veci, nenachádza.

Z ustanovenia § 132 O.s.p. totiž vyplýva, že dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci.

Pri hodnotení dôkazov súd v zásade nie je obmedzovaný právnymi predpismi, ako má z hľadiska pravdivosti ten-ktorý dôkaz hodnotiť. Uplatňuje sa teda zásada voľného hodnotenia dôkazov. Iba výnimočne zákon súdu ukladá určité obmedzenie pri hodnotení dôkazov (napr. § 133, § 134, § 135 O.s.p.). Dokazovanie je časťou občianskeho súdneho konania, v ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na to, že dovolací dôvod podľa § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p. smeruje na pochybenia pri aplikácii práva na zistený skutkový stav a nie na pochybenia pri zisťovaní skutkového stavu veci. Z obsahu mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora Slovenskej republiky je zrejmé, že mimoriadny dovolateľ pod nesprávnym právnym posúdením veci v skutočnosti nenamieta ani jeho úplnosť a správnosť vykonaného dokazovania, ale jeho vyhodnotenie súdmi. Keďže za spôsobilý dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 243f ods. 1 O.s.p. nemožno považovať nesúhlas mimoriadneho dovolateľa s vyhodnotením dôkazov súdmi (napr. R 42/1993), nemohol sa dovolací súd námietkami mimoriadneho dovolateľa týkajúcimi sa neúplnosti a nesprávnosti vyhodnotenia dokazovania súdmi zaoberať.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné poukázať aj na to, že mimoriadne dovolanie nie je „ďalším odvolaním“, ale je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným na nápravu len výslovne uvedených procesných (§ 243f ods. 1 písm. a/, b/ O.s.p.) a hmotnoprávných (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.) väd. Preto sa mimoriadnym dovolaním nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi, tak ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery je oprávnený dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd, ktorý za tým účelom môže vykonávať dokazovanie (§ 213 O.s.p.). Preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, a to ani v súvislosti s právnym posúdením veci, nemôže dovolací súd už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože na rozdiel od súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu, nemá možnosť podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní tieto dôkazy sám vykonávať, ako je zrejmé z obmedzeného rozsahu dokazovania v dovolacom konaní.

Preto za spôsobilý dovolací dôvod v zmysle § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p. nemožno považovať nesúhlas mimoriadneho dovolateľa s vyhodnotením dôkazov súdmi. Dovolací súd považuje v tejto súvislosti za potrebné opakovane zdôrazniť, že námietky mimoriadneho dovolateľa, uvádzané v odôvodnení mimoriadneho dovolania o tom, že rozhodnutia spočívajú v nesprávnom právnym posúdení veci, boli mimoriadnym dovolateľom prezentované výlučne v súvislosti, s podľa jeho názoru zlým vyhodnotením

dokazovania, a preto neobstoja.

b) K námietke mimoriadneho dovolateľa, ktorou vytýka súdom nižších stupňov nedostatok odôvodnenia ich rozhodnutí v časti uplatnenej škody (ušlého zisku), ktorá mala žalobcovi vzniknúť ako spoločníkovi spoločnosti G.. s.r.o. dovolací súd uvádza:

Podľa dovolacieho súdu je konanie a rozhodnutie ako krajského súdu, tak aj okresného súdu v tejto časti postihnuté vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký závadný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných práv účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva.

Nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky kvalifikuje za nezlučiteľnú s obsahom práv zaručených v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej tiež „ústava“) a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej tiež „dohovor“) považujú ju za vadu konania zakladajúcu prípustnosť i dôvodnosť dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (napr. Ústavný súd Slovenskej republiky sp.zn. III. ÚS 198/2011).

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že tak základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v sebe zahŕňajú aj právo na rovnosť zbraní, kontradiktórnosť konania a odôvodnenie rozhodnutia (napr. II. ÚS 383/06).

Obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Ak je toto konanie v rozpore s procesnými zásadami, porušuje ústavnoprávne princípy (napr. II. ÚS 85/06).

V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné uviesť, že nedostatok odôvodnenia písomného vyhotovenia rozhodnutia je vo svojej podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasledujúcich Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (napr. I ÚS 17/01, I ÚS 226/03, II ÚS 261/06, III ÚS 74/08, I ÚS 181/08) treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

Judikatura nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A; Hiro Balani c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c/a Grécko z 29. mája 1997; Higgins c/a Francúzsko z 19. februára 1998).

Požiadavky na riadne odôvodnenie rozsudku súdu vo vnútroštátnych podmienkach Slovenskej republiky ustanovuje § 157 ods. 2 O.s.p., podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonával ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil; dbá pritom aj na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Výkladom citovaného ustanovenia O.s.p. pritom treba dospieť k záveru, že s tam uvedenými požiadavkami je v rozpore nielen úplný či čiastočný nedostatok (absencia) dôvodov rozhodnutia, ale napr. aj existencia extrémneho nesúladu medzi právnymi závermi súdu a jeho skutkovými zisteniami, resp. prípad, keď právne závery zo skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii nevyplývajú a napokon i len všeobecné súhrnné zistenia bez špecifikácie jednotlivých dôkazov, z ktorých mali byť tieto zistenia vyvedené. Pretože povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami účastníka; porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak potom nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá zároveň aj dôvodnosť podaného mimoriadneho dovolania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na to, že odôvodnenie písomného vyhotovenia rozsudku súdu musí obsahovať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozhodnutia. Súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Niet v ňom miesta pre dohady a domnienky.

Zákonom požadované riadne a presvedčivé odôvodnenie písomnej formy rozsudku je nie len formálnou požiadavkou, ktorou sa má zamedziť vydaniu obsahovo nezdôvodnených, nepresvedčivých alebo neurčitých a nezrozumiteľných rozsudkov, ale má byť v prvom rade prameňom poznania úvah súdu tak v otázke zisťovania skutkového stavu veci, ako aj v právnom posúdení veci. Inak povedané, účelom odôvodnenia rozsudku je predovšetkým preukázať jeho správnosť a odôvodnenie súčasne musí byť i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutí súdu, t.j. musí byť preskúmateľné. Tieto požiadavky mimoriadnym dovolaním napadnuté rozsudky súdov v tejto časti (ušlý zisk z podnikania právnickej osoby) nespĺňajú.

V odôvodnení rozhodnutia súdu prvého stupňa absentujú úvahy o príčinnej súvislosti medzi vznikom škody a protiprávnym úkonom žalovanej.

Otázka príčinnej súvislosti medzi určitým protiprávnym konaním a konkrétnou škodou je otázkou skutkovou. Jej existenciu zisťuje súd, ktorý so zreteľom na konkrétne okolnosti vyhodnocuje, či tu príčinná súvislosť je alebo nie. Pri riešení otázky príčinnej súvislosti je právnym posúdením veci vymedzenie, medzi akou ujmou (ako následkom) a akou skutočnosťou (ako príčinou) tejto ujmy má byť príčinná súvislosť zisťovaná. Vzťah príčiny a následku musí byť priamy, bezprostredný, neprerušovaný - nestačí, ak je iba sprostredkovaný. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba v dôsledku toho skúmať, či v komplexe skutočností prichádzajúcich do úvahy ako (priama) príčina škody existuje skutočnosť, s ktorou zákon spája zodpovednosť za škodu (porovnaj tiež rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 3 Cdo 32/2007).

Vzťah príčinnej súvislosti medzi vydaním rozhodnutia o vznesení obvinenia a škodou spôsobenou žalobcovi je daný vtedy, ak je medzi vydaním rozhodnutia o vznesení obvinenia a škodou vzťah príčiny a následku. Ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť žalovanej nenastáva. Otázka príčinnej súvislosti môže byť vždy riešená len v konkrétnych súvislostiach. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba škodu izolovať od všeobecných súvislostí a skúmať, konkrétne ktorá príčina ju vyvolala. Pritom nie je rozhodujúce časové hľadisko, ale vecná súvislosť príčiny a následku; časová súvislosť ale napomáha pri posudzovaní vecnej súvislosti (porovnaj R 21/1992, porovnaj tiež rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 2 Cdo 144/2008).

V prejednávanej veci súd prvého stupňa založil zodpovednosť žalovanej za škodu iba na základe vydania rozhodnutia o vznesení obvinenia žalovanou a pritom sa nezaoberal skutočnosťou, či existoval vzťah príčinnej súvislosti medzi porušením povinností žalovanej a vzniknutou škodou. Samo vydanie rozhodnutia neznamená automaticky vznik zodpovednosti žalovanej za škodu žalobcovi. Súd prvého stupňa v odôvodnení rozhodnutia síce poukázal na skutočnosť, že v spoločnosti pôsobili dvaja spoločníci, nevyrovnal sa však s faktom, či práve absencia žalobcu vo vedení spoločnosti mohla byť a bola bezprostrednou a priamou príčinou majúcu za následok vznik škody.

Dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu v časti vzniku ušlého zisku vo výške 117 773,52 € je nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov, keďže z neho nemožno bez ďalšieho jednoznačne vyvodíť, ako odvolací súd hodnotil vzťah príčinnej súvislosti medzi konaním žalovanej a spôsobenou škodou. Rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nemá náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p., je potom nepreskúmateľný a účastníkovi je takýmto rozhodnutím odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) O.s.p. a je dôvodom, pre ktorý dovolací súd musí napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť vecne správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok odvolacieho súdu vo výroku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa v časti 117 773,52 € (týkajúci sa ušlého zisku žalobcu ako spoločníka v spoločnosti Váth, s.r.o.) a vo výroku o trovách konania zrušil (§ 243b ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

Vzhľadom k tomu, že rovnakými vadami, pre ktoré bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu, trpí i rozhodnutie súdu prvého stupňa, bol i tento rozsudok v uvedenom rozsahu zrušený a vec bola v tomto rozsahu vrátená Okresnému súdu Banská Bystrica na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

Právny názor vyslovený v tomto rozsudku je záväzný; v novom rozhodnutí rozhodne súd aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d O.s.p.).

Dovolací súd v tejto súvislosti poznamenáva, že ušlý zisk ako druh majetkovej ujmy (škody) spočíva v nedosiahnutí toho, čoho by poškodený pri neexistencii škodnej udalosti za normálnych okolností, pri pravidelnom behu vecí, dosiahol. Ušlý zisk teda znamená stratu očakávaného prínosu. Pri posudzovaní ušlého zisku nepostačuje len pravdepodobnosť zvýšenia majetku poškodeného v budúcnosti, ale musí byť stanovené naisto, že pri pravidelnom behu vecí, pokiaľ by nebolo protiprávneho konania škodcu, mohol poškodený dôvodne očakávať zvýšenie svojho majetku. Pri výške ušlého zisku je určujúce, akému majetkovému prospechu, ku ktorému malo reálne dôjsť, zabránilo konanie škodcu, resp. o aký reálne dosiahnuteľný (nie hypotetický) prospech poškodený prišiel. Je teda nutné vychádzať z čiastky, ktorú by v predmetnom období za obvyklých podmienok poškodený získal s prihliadnutím na náklady vynaložené na dosiahnutie tohto zisku, prípadne na náklady na dosiahnutie tohto zisku potrebnými.

3. Ďalším dôvodom, pre ktorý mimoriadny dovolateľ považoval rozhodnutia súdov nižších stupňov za nesprávne, bol ich záver o existencii a spôsobe výpočtu ušlého zisku z nerealizovaného predaja hotela „,

Podľa § 20 zákona č. 58/1969 Zb. pokiaľ nie je ustanovené inak, spravujú sa právne vzťahy upravené v tomto zákone Občianskym zákonníkom.

Pri riešení otázok v zákone č. 58/1969 Zb. výslovne neupravených sa teda vychádza z ustanovení Občianskeho zákonníka.

Podľa § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka uhrádza sa skutočná škoda a to, čo poškodenému ušlo (ušlý zisk).

Škoda je majetková ujma vyjadriteľná v peniazoch, ktorá sa prejavuje buď ako skutočná škoda alebo ako ušlý zisk. Skutočnou škodou sa rozumie ujma spočívajúca v zmenšení majetkového stavu poškodeného a reprezentujúca majetkové hodnoty, ktoré bolo nutné vynaložiť, aby došlo k uvedeniu veci do pôvodného stavu. Ušlý zisk je ujmu spočívajúcou v tom, že u poškodeného nedošlo v dôsledku škodnej udalosti k rozmnoženiu majetkových hodnôt, ktoré sa dali pri pravidelnom behu veci očakávať.

Ušlý zisk sa neprejavuje zmenšením majetku poškodeného (úbytkom aktív, ako je to u skutočnej škody), ale stratou očakávaného prínosu (výnosu). Nestačí pritom iba pravdepodobnosť rozmnoženia majetku, lebo musí byť naisto postavené, že pri pravidelnom behu vecí (nebyť protiprávneho konania škodcu alebo škodnej udalosti) mohol poškodený dôvodne očakávať zväčšenie svojho majetku, ku ktorému nedošlo práve v dôsledku konania škodcu (škodnej udalosti). Pre výšku ušlého zisku je rozhodujúce, akému prospechu, ku ktorému malo reálne dôjsť, zabránilo konanie škodcu (škodná udalosť), teda konkrétne o aký reálne dosiahnuteľný príjem poškodený prišiel.

Podľa čl. 1 Dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Článok 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ustanovuje, že každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Obsah vlastníckeho práva nie je predmetom ústavnej úpravy, ale upravuje ho na základe ústavného zmocnenia zákon (PL. ÚS 38/95, I. ÚS 97/09). Týmto zákonom je Občiansky zákonník v ustanovení § 123 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého je vlastník v medziach zákona oprávnený právo vec držať (ius possidendi), právo vec užívať (ius utendi), požívať jej plody a úžitky (ius fruendi) a právo s vecou nakladať (ius disponendi).

Oprávnenie s vecou nakladať (ius disponendi) tvorí tradičný a základný prvok vlastníckeho práva k veci. Vlastnícke právo je právom absolútnym, pôsobiacim proti všetkým (erga omnes) a zodpovedá mu povinnosť všetkých ostatných nerušiť vlastníka vo výkone jeho práva k veci; je právnym panstvom nad vecou, pretože dáva vlastníkovi moc, aby nakladal s vecou podľa svojej vôle ( III. ÚS 44/2011 z 26. októbra 2011 a I. ÚS 23/01 z 15. júla 2003). Výkon vlastníckych práv teda znamená nielen majetok mať (vlastniť), ale s ním aj právne relevantným spôsobom nakladať k účelu, na ktorý bol nadobudnutý (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 25. mája 1999, PL. ÚS 37/1999).

Oprávnenie nakladať s vecou závisí výlučne od úvahy vlastníka, nikto nemôže vlastníka nútiť aby vec predal, prenajal, alebo aby inak realizoval svoje panstvo nad vecou, z dôvodu a v čase, kedy to sám nezná za vhodné. Vlastníka bez jeho súhlasu možno pozbaviť jeho vlastníctva v zmysle čl. 20 odst. 4 Ústavy Slovenskej republiky na základe dvoch právnych dôvodov, a to vyvlastnením (kedy dôjde k zmene osoby vlastníka) a obmedzením vlastníckej dispozície s jeho majetkom (dôvod predstavujúci zásah do rozsahu oprávnení vyplývajúcich z obsahu ústavou zaručeného práva vlastniť majetok). Z iných ako uvedených dvoch dôvodov vlastníka proti jeho vôli nútiť realizovať jeho oprávnenie nakladať s predmetom jeho vlastníctva v čase, ktorý on sám nepovažuje za vhodný, resp. na základe iného dôvodu (napr. kúpa alebo nájom) ako to sám usúdi, by bolo v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky a medzinárodnými zmluvami o ľudských právach, ktorých účastníkom je Slovenská republika.

V prejednávanej veci z obsahu spisu vyplýva, že žalobca kúpil hotel za účelom jeho ďalšieho predaja, z dôvodu, že v uvedenom čase bol pre neho predaj výhodný. Žalobca sa teda rozhodol realizovať svoje oprávnenie vecou nakladať predajom veci (§ 588 a nasl. Občianskeho zákonníka) v čase, kedy to sám, na základe vlastnej vôle považoval za najvhodnejšie s ohľadom na predpokladanú výšku zisku (zmluvou o zmluve budúcej z 30. marca 1994, z ktorej vyplynulo, že k uzavretiu riadnej kúpnej zmluvy malo dôjsť do 30. marca 1995). Vzhľadom na to, že nehnuteľnosť bola v trestnom konaní od 4. októbra 1994 do 27. októbra 1998 zaistená, žalobca tento predaj zrealizovať nemohol. Žalobca objektívne nemohol zamýšľaný prevod vlastníctva k nehnuteľnosti uskutočniť, a teda predpokladaný rozdiel v kúpnej cene a v hodnote nehnuteľnosti nadobudnúť. Žalobcovi zmluvou o budúcej zmluve vznikla voči žalovanej pohľadávka, ktorú v zmysle definícií Európskeho súdu pre ľudské práva je možno charakterizovať ako majetok. Nakoľko v príčinnej súvislosti so zásahom štátu (ako to bolo vyššie uvedené) k uzavretiu riadnej kúpnej zmluvy nedošlo, úvahy mimoriadneho dovolateľa o vzniku ušlého zisku v budúcnosti, v čase kedy žalobca nehnuteľnosť predá, sú neopodstatnené. Následne aj spôsob výpočtu ušlého zisku, ako rozdielu medzi nadobúdacou hodnotou nehnuteľnosti a očakávanou kúpnu cenou, ako ho vykonali sudy nižších stupňov, považuje dovolací súd za správny.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky v tejto časti z vyššie uvedených dôvodov nepovažoval za dôvodné a podľa § 243b ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p. ho zamietol.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

#### **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.